

**Script 'Een Joods Huis' (Armando)**

Kan in april/mei 2017 worden gespeeld door Stan Fritschy, Zwolle.

Uitkoop € 500.-

Gemaakt door Allard van Lenthe met gebruikmaking van teksten uit het boek 'De straat en het struikgewas' van Armando.

A. van Lenthe, Deventer, [avanlenthe@hetnet.nl](mailto:avanlenthe@hetnet.nl), 06-15091147

**Thema's:**

Tweede Wereldoorlog, de Jodenvervolging, Kamp Amersfoort, opgroeien in de oorlog.

**Inhoud:**

De kunstenaar Armando maakte de oorlog mee als tiener in de bossen bij Kamp Amersfoort.

Hij herinnert zich hoe hij aan de oorlog gewend raakte en het normaal ging vinden wat er in de oorlog gebeurde. Wist hij veel? Hij had nog nooit een oorlog meegemaakt.

**Verteller, acteur:**

Man (40 +)

**Duur:**

30 minuten

**Publiek:**

volwassenen, jongeren

**Locatie:**

vlakke vloer, speelveld 4 x 4 meter, geluid en theaterlicht.

**Toneelbeeld:**

Een aantal schilderijen tegen een achtergrond. Vloerkleed van kunstgras.

**Muziek:**

Armando Kwartet: Armando leest en speelt.

## 1. De één na de ander kwam.

Een joods huis!

Een joods huis is een leeg huis, een verlaten huis

Mensen halen de spullen eruit, jongens stichten er een brandje.

Na een tijdje komen er nieuwe bewoners.

Die knappen het huis op en gaan er wonen.

Alsof er niks aan de hand is.

Hij weet dat, hij was erbij.

(Muziek)

Het was oorlog.

Hij was een jongen van 13, 14 misschien.

De jongen reed met zijn vriendje op de fiets door de bossen

Twee jongens op één fiets

Aan het eind van de dag waren ze bezweet.

Ze hadden dorst, ze hadden de hele dag niks gedronken.

De dames waren in de tuin.

Ze waren vrolijk, ze lachten.

Ze woonden aan de rand van het bos bij de stad.

Ze woonden samen, twee dames in één huis.

Ze draaiden muziek.

De jongens kregen water uit een kopje.

Sindsdien kwamen ze daar geregeld terug.

Zo zijn jullie er weer?

Ze waren altijd vrolijk, de dames en telkens was er dat muziekje weer.

(Muziek)

Het was oorlog, de vijand was aanwezig.  
Overal werd gevochten, maar niet bij hem in de buurt.  
Er vlogen vliegtuigen over.  
Dat belooft wat.  
Maak je borst maar nat jongens!

De Duitse soldaten zongen en marcheerden, dat vond de jongen wel mooi.  
Ze marcheerden, sloegen de hakken tegen elkaar en schreeuwden.  
God wat konden die Duitsers schreeuwen!

Vanaf het moment dat er niet meer gevochten werd, vertoonde de vijand zich openlijk aan iedereen die kon zien.  
Het bleek dat hij praatte en bewoog: de vijand vertoonde menselijke trekken.  
Hij liep gewoon door de straat, in een groep of alleen.  
Hij kwam in winkels, hij kocht ook een haring op de markt.

In de tram en in de bus stonden de Duitse soldaten op voor een ouder iemand of voor een dame. Ze maakten plaats.  
Ze konden vriendelijk en beleefd zijn, dat hadden ze thuis geleerd.  
Maar ze schoten de persoon voor wie ze opstonden wel voor z'n flikker als het ze bevolen werd, wat had je dan gedacht!

Het was oorlog: de één na de ander verdween, het was net of de dood ze op de hielen zat.  
Ze hadden geen tijd, ze hielden de jas maar aan...  
Sommige mensen hadden zelfs twee jassen over elkaar aan.

## **2. De één na de ander verdween.**

(Muziek)

De jongens gingen kijken hoe het met de dames ging.

Ze hadden hun violen bij zich.

Oh god, het waren Joodse dames zagen ze: ze hadden Davidsterren op

-Stond het hen goed die ster? vroegen ze.

-Ja, het stond hen goed.

-Jullie spelen toch in een zigeunerorkest? vroegen ze.

-Ja, ze speelden in een zigeunerorkest, ze wilden beroeps worden.

-Is die muziek niet verboden dan?

-Nee, zover de jongens wisten, was dat niet verboden.

De jongens kregen iets te drinken en een aai over hun bol.

Toen ze er een week later aan de deur kwamen, waren de dames er niet meer.

De deur was dicht, niemand te zien.

De jongens gingen onverrichte zaken terug naar huis.

De man en de vrouw zaten in de voorkamer.

De vrouw had net de hond uitgelaten.

‘Zo’, zei ze, ‘we hebben samen gewandeld, hij heeft gepoept en gedaan’.

‘Mooi’, zei haar man, ‘knap zo!’

Op dat moment werd er gebeld

Een overvalwagen.

Zo gebeurde het.

-Kijk eens wie daar voorbij gaat.

-Hoe kan dat nou, dat is toch een jood?

-Hoe bestaat het, hoe kan die nou nog vrij rondlopen?

-Wat zijn het toch een handige lui, die joden!

Onderweg naar het zwembad zag de jongen een gezin met tassen.

‘Daaaag’, riepen de burens, ‘daaaaag’.

Ze stonden in de tuin en ze hingen uit het raam.

Het gezin wuifde terug

‘Daaag!’

‘Ja, dat zijn joden, die gaan zich melden’.

Het was oorlog: de één gaat naar het kamp, de ander gaat naar het zwembad.

Er liep een man op straat, hij had z'n Davidster nog op.

-Zeg hee, ik moet naar het station.

-Waar kom je dan vandaan.

-Uit het kamp, ik ben ontvlucht zie je.

-Ga vlug ergens naar binnen, dan zien ze je niet.

Geroep en gestamp in de verte, daar waren de vervolgers al

De gevangene dook de bosjes in, maar hij was niet snel genoeg.

De vervolgers hadden hem gezien en begonnen met machinepistolen op het struikgewas te schieten. Maaïen noemen ze dat

Ze schreeuwden iets en even later sleepten ze de gevangene de straat op

Was hij nou dood of niet?

In ieder geval bloedde hij erg.

De vervolgers waren tevreden, dat zag je aan hun gezicht.

De één ging dood, de ander moest nog een poosje verder leven.

### 3 Waar waren ze gebleven?

(Muziek)

Toen de oorlog eindelijk was afgelopen, haalden de mensen opgelucht adem.

Ze lachten, ze zongen, ze gaven elkaar een arm en huppelden door de straat.

Soms bleven ze ineens staan en gingen het volkslied zingen, midden op straat.

Er waren miljoenen mensen omgekomen, daar dachten de overlevenden niet aan: zij hadden het overleefd, zij haalden opgelucht adem.

Wat grote indruk op hem maakte, waren de moffenlaarzen.

De laarzen lagen op een hoop op de heide, samen met helmen en geweren.

Er stond een bewaker bij, maar er kon gerust gestolen worden.

Iemand zei: 'Wat moet er van de jeugd van tegenwoordig terecht komen? Die heeft alleen maar leren roven en stelen!'

De man ging naar het land van de verslagen vijand.

Hij wilde weten hoe de soldaten er zonder uniform uitzagen, hoe ze spraken.

Ze spraken, ze konden spreken.

Hoe was het mogelijk.

Ja, zeiden ze, dat moet erg geweest zijn de concentratiekampen.

Dat nemen ze ons erg kwalijk, dat moet heel erg geweest zijn.

Ja, zei ik, dat schijnt heel erg geweest te zijn: de concentratiekampen.

De joden die het hadden overleefd, kwamen mager en kaal terug uit de kampen en onderduikadressen.

Ze maakten gekheid over hun arrestatie.

Ze deden de man in uniform na, ze schreeuwden nog harder dan hij had gedaan en ze beelden zichzelf uit als huilerige jongetjes; 'Ja meneer, nee meneer, laat ons toch lopen meneertje'

Erg gelachen.

Maar het was niet waar, hij was erbij: ze hadden de man in uniform op zakelijke toon antwoord gegeven, ze waren met hem meegegaan, omdat het niet anders kon.

In hun geheugen was de werkelijkheid verdrongen door een grapje.

Op de markt stond een standwerkster met groente.

Ze zette een stem op, ze wees op deze en gene, ze zei 'Jij en jou', ze zei 'Pak an!', ze zei: 'Moet jij niks!', ze zei: 'Niet weglopen jij, jij hebt geld zat!'

'Een jodin', fluisterde men, 'een jodin'.

Ze stonden in drommen naar haar te kijken, overdonderd en bedremmeld.

'Wat zijn ze toch brutaal, de joden, ze zijn nog steeds brutaal'.

De vrouw deed het goed, ze verkocht alles wat ze aan groente had meegenomen.

De joden konden hun eigen huizen niet meer in.

Er was een ander slot op de deur gezet, er woonden andere mensen, de huisraad was verkocht. Opgestaan plaats vergaan.

-He, jij woont toch hier in deze straat?

-Ja, hoezo?

-Woon je hier al lang?

-Ja, we zijn hier 7 jaar geleden komen wonen, vlak voor de oorlog.

-Nou ik kan me herinneren, een paar jaar geleden er hier joodse mensen. Zijn die ooit teruggekomen? Weet je dat?

-Even denken.... Waren dat joden zeg je?

-Ja

-Even denken. O, misschien waren dat die mensen die drie huizen van ons af woonden. Ja wat is daar ook al weer mee gebeurd? Wacht, ik zal het even aan m'n moeder vragen.. Mam!

-Ja, wat nou weer.

-Weet je nog van die joden die verderop woonden?

-Ja, wat is er mee?

-Hij vraagt wat er van ze geworden is. Zijn die eigenlijk ooit teruggekomen?

-Welnee.

-Zijn ze dood?

-Ja natuurlijk.

-Je hoort het. Die zijn er niet meer.

-Nee. Nou, bedankt.

De één was dood, de ander moest nog een poosje verder leven.

(Pakt het schilderij)

Een Joods huis.

Het is het Joodse huis waar hij als jongen van 13 kind aan huis was bij 2 Joodse dames.

Op de bank voor het huis zitten een man en een vrouw en een poes, heel romantisch.

-Woonden ze er prettig?

-Ja, ze woonden er prettig, mooi op het zuiden, de hele dag zon, heerlijk.

-Het huis stond na de oorlog leeg, zeiden ze.

-Woonde er dan niemand?

-Nee, er woonde niemand!

Einde